

ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ & ΑΡΧΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ»
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο (7^ο σχολικού βιβλίου) : ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ

ΘΕΜΑΤΑ

1. Να διαπιστώσετε αν οι ακόλουθες προτάσεις είναι σωστές ή λανθασμένες και να κυκλώσετε το **Σ** αν είναι σωστή ή το **Λ** αν είναι λανθασμένη:

α) Κρατική εξουσία είναι η δυνατότητα του κράτους να επιτάσσει και να εξαναγκάζει σε συμμόρφωση προς τις επιταγές του. (Σ) Λ

β) Ο σοσιαλισμός είναι το οικονομικό σύστημα παραγωγής, διανομής και ανταλλαγής προϊόντων, στο οποίο ο συσσωρευμένος πλούτος επενδύεται από τους ιδιώτες κατόχους του με σκοπό το κέρδος. Σ (Λ)

γ) Η πολιτεία ασκεί διοικητική εποπτεία στους Ο.Τ.Α. με τρόπο, όμως, που να θέτει περιορισμούς στην πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Σ (Λ)

δ) Προπαγάνδα είναι η διάδοση πεποιθήσεων, αντιλήψεων με σκοπό να επηρεαστεί η κοινή γνώμη, ώστε οι πολίτες να υιοθετήσουν ορισμένη στάση και κατ' επέκταση να προβούν σε ορισμένες ενέργειες. (Σ) Λ

2. Πώς διασφαλίζεται η ελευθερία των πολιτών απέναντι σε ενδεχόμενη αυθαιρεσία αυτών των αντιπροσώπων και γενικότερα των οργάνων της πολιτικής εξουσίας; Να αναφερθείτε αναλυτικά στους τρόπους.

3. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν ένα πολιτικό κόμμα από άλλες οργανώσεις;

4. Τι είναι πολιτικό σύστημα; Σε ποιες μορφές διακρίνονται τα πολιτικά συστήματα και με ποια κριτήρια;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

2. α) Η εξουσία των κρατικών οργάνων πρέπει να είναι νόμιμη. Το Σύνταγμα, ο θεμελιώδης νόμος του κράτους, συντάσσει την Πολιτεία, θεσπίζει τα κρατικά όργανα, τις λειτουργίες και τις αρμοδιότητές τους. Τα κρατικά όργανα ενεργούν με διαφανείς διαδικασίες, αποκλειστικά και μόνο μέσα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Επίσης, ελέγχονται για τη νομιμότητα της δράσης τους, ακριβώς όπως και οι πολίτες. Με δυο λόγια, στη δημοκρατία η πολιτική εξουσία αυτοπεριορίζεται με κανόνες δικαίου, γι' αυτό ένα σύγχρονο δημοκρατικό κράτος είναι ένα κράτος δικαίου.

β) Η σύγχρονη δημοκρατία είναι πλουραλιστική. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν πολλές, ενίοτε ανταγωνιστικές κοινωνικές ομάδες που δραστηριοποιούνται για την επίτευξη των συμφερόντων τους. Σκεφτείτε τη δημόσια δράση που αναπτύσσουν μη κρατικοί κοινωνικοί φορείς, όπως π.χ. ομάδες πίεσης, διάφοροι φορείς διαβούλευσης (fora)* πολιτών, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις κ.ά. Οι πολίτες που συμμετέχουν σε τέτοιους φορείς, αν και ιδιώτες, δεν ενεργούν για την προώθηση των ιδιωτικών τους συμφερόντων, αλλά ως πολίτες και μέλη του κοινωνικού συνόλου. Υπερβαίνουν την ιδιωτικότητά τους και προβάλλουν τη δική τους αντίληψη για το γενικό (ή δημόσιο) συμφέρον. Μέσα από την αντιπαραβολή και την αντιπαράθεση των διαφόρων απόψεων προωθείται η επίτευξη του γενικού καλού. Η δράση αυτών των κοινωνικών οργανώσεων, που αποτελούν τη λεγόμενη «κοινωνία των πολιτών», διαφέρει από τη δράση των κρατικών οργάνων στο ότι δεν μπορεί να επιβληθεί καταναγκαστικά (εξουσιαστικά), ασκεί απλώς πίεση και προσπαθεί

να επηρεάσει τη διαμόρφωση των πολιτικών αποφάσεων. Η ακώλυτη δράση της κοινωνίας των πολιτών αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα απέναντι σε ενδεχόμενη αυθαιρεσία της εκάστοτε πολιτικής εξουσίας. Τις λεπτομέρειες θα τις διαβάσετε στις ενότητες που ακολουθούν.

3. Το πολιτικό κόμμα έχει κάποια βασικά χαρακτηριστικά που το διαφοροποιούν από άλλες οργανώσεις. Συγκεκριμένα το πολιτικό κόμμα:

- Έχει στόχο την κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας ή έστω τη συμμετοχή σε αυτή και την εφαρμογή του προγράμματός του. Αυτή είναι η βασική διαφορά του κόμματος από άλλες ομάδες συμφερόντων – πίεσης που επιζητούν, κυρίως, να επηρεάσουν την πολιτική εξουσία.
- αποτελεί οργάνωση με μέλη που είναι επίσημα εγγεγραμμένα και διαθέτουν «κομματική ταυτότητα». Έτσι, το κόμμα διακρίνεται από ευρύτερα κοινωνικά κινήματα (π.χ. φεμινιστικό κίνημα, ειρηνιστικό, οικολογικό κτλ.)
- Έχει ιδεολογική βάση (π.χ. φιλελεύθερη, σοσιαλιστική ιδεολογία κτλ.).

4. Πολιτικό σύστημα είναι ένα οργανωμένο σύνολο που περιλαμβάνει θεσμούς και διαδικασίες διακυβέρνησης (π.χ. Βουλή, Κυβέρνηση), καθώς και φορείς σύνδεσης των θεσμών αυτών με την κοινωνία (π.χ. πολιτικά κόμματα).

Τα πολιτικά συστήματα διακρίνονται σε:

- α) Συναινετικά και πλειοψηφικά (ανάλογα με τον τρόπο διαμόρφωσης πολιτικής και λήψης αποφάσεων).
- β) Προεδρικά και κοινοβουλευτικά (ανάλογα με τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας και του Κοινοβουλίου).
- γ) Συγκεντρωτικά και αποκεντρωμένα (ανάλογα με τον βαθμό διάχυσης της πολιτικής εξουσίας σε χαμηλότερες βαθμίδες διοίκησης).

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ : ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΜΑΡΙΝΟΣ οικονομολόγος – εκπαιδευτικός